

מס פחמן מפחית את פליטות גזי החממה

וזיהום האוויר ותורם לצמיחת התוצר בטווח

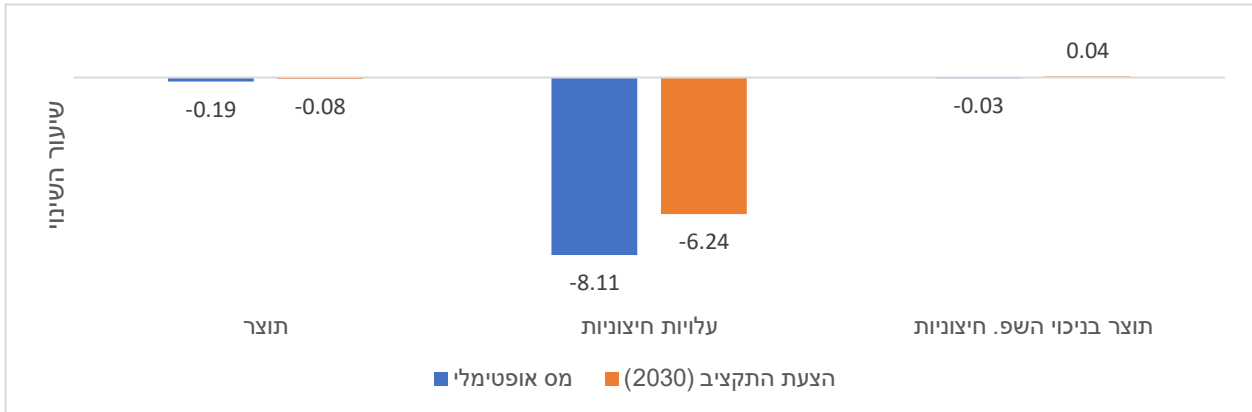
הארוך

מס פחמן הוא תמריץ כלכלי צודק למעבר לישראל נקייה יותר מפליטות מזהמות ולהגדלת רווחת תושביה. המס יעודד את התעשייה להתייעל ולאמץ טכנולוגיות נקיות. זהו צעד חשוב שנועד לשפר את רווחת הציבור ואת כושר התחרות של המשק הישראלי, ולעודד צמיחה כלכלית לטווח בינוני ארוך.

במסגרת הצעת התקציב המעודכנת לשנת 2024 מוצע להטיל מס פחמן באמצעות העלאה של המיסוי על דלקים מזהמים: מזוט, פחם וגז טבעי. זאת, מאחר ומרבית פליטות גזי החממה מתרחשות כתוצאה משריפת דלקים שמקורם במאובנים, לרבות נפט, פחם וגז טבעי. כך, מס פחמן ישמש השנה גם כמקור תקציבי בעת מלחמה, וגם ככלי לתיקון עיוותים כלכליים וסביבתיים קיימים. המס יגרום לכל אחד מאיתנו (עסקים וצרכנים פרטיים) לקחת בחשבון את העלויות החיצוניות של פליטת גזי חממה, כאשר המזהמים יתחילו בהדרגה לשלם על הנזק שהם גורמים.

מטרת המס היא לעודד את הציבור והפירמות לשינוי בהתנהגות ולעודד את הפירמות להתייעל אנרגטית ולהשקיע בטכנולוגיות ירוקות חדשות. הדבר יוביל להפחתה משמעותית בפליטות של גזי החממה ושל מזהמי אוויר מקומיים, ולשיפור כושר התחרות של המשק הישראלי. חשוב לזכור כי באירופה כבר אושר מס גבולות והפירמות ישראליות המייצאות את תוצרתן לאירופה צפויות להיות חשופות למיסוי פחמן ממילא. **הטלת המיסוי בישראל תפטור ענפים אלה מתשלום מס הגבולות באירופה וההכנסות ממס הפחמן ייכנסו לקופת המדינה בישראל.**

מחקר שנערך בימים אלה על ידי המכון הישראלי לדמוקרטיה, בהובלת ד"ר רוסלנה רחל פלטיניק ונדב פורת הירש מראה כי בשקלול השינוי בתוצר והירידה בנזק הסביבתי, המס המוצע בהצעת התקציב מביא לשיפור ברווחת הציבור. בתרשים 1 רואים את השפעת מס פחמן על התוצר, על הנזק הסביבתי משימוש בדלקי מאובנים, ואת ההשפעה המשוקללת של שני הקודמים על הרווחה של הציבור. בסה"כ המס מקטין באופן ניכר את הנזק הסביבתי תוך השפעה זניחה על התוצר, כך שההשפעה הכוללת על הרווחת הציבור היא חיובית.

תרשים 1: השפעת מס פחמן על התוצר, הפליטות והעלויות החיצוניות.

*מקור: המכון הישראלי לדמוקרטיה

מס הפחמן המוצע בהצעת התקציב אינו אופטימלי כיוון שאינו מוטל על דלקים לתחבורה (סולר ובנזין) והמס משקף הפנמה חלקית (של כ-30% בלבד מהנזק הסביבתי של הגז הטבעי), אולם הוא שולח איתות ברור לפירמות הישראליות אשר לצד הוודאות לתוואי המס הצפוי, יעודד אותן לקבל החלטות השקעה שיקדמו את המעבר לטכנולוגיות חלופיות ולשימוש באנרגיות נקיות יותר.

לסיכום נציין כי כדי שמדיניות מס פחמן תשיג את מטרתה תוך תרומה חיובית לתוצר, לכושר התחרות, ולתעסוקה נדרש:

1. להטיל את המס בהתאם לגובה הנזק (תכולת הפחמן) של מקורות האנרגיה. בהיבט הזה למס המוצע יש עדיין חולשות, שכן הוא משקף רק חלק מהנזק ורצוי היה שיוטל מס גבוה מזה שמוצע.

2. להפנות את תקבולי המס לעידוד הפירמות לבצע את ההשקעה הנדרשת בפיתוח ואימוץ טכנולוגיות להפחתת הפליטות.

3. לסייע לאוכלוסיות החלשות שעלולות להיפגע מהטלת המס ע"י מתן תמריצים להתייעלות אנרגטית.

מס הפחמן תומך בצמיחה כלכלית בת קיימא ולכן יש לקדם אותו, לשמור על בסיס המס הרחב ביותר ולהשתמש בתקבולי המס לעידוד מעבר לטכנולוגיות לא מזהמות גם בתעשייה וגם במשקי הבית.

בברכה,

ד"ר רוסלנה רחל פלטיניק

המכון הישראלי לדמוקרטיה

אוניברסיטת חיפה, המכללה האקדמית עמק יזרעאל,

IIASA- International Institute for Applied Systems Analysis, Austria

מסמך זה מתבסס על סדרת מחקרים שמבצע המכון הישראלי לדמוקרטיה בשיתוף עם המשרד להגנת הסביבה, וזאת במסגרת מהלך חוצה משרדים ורב מגזרי לגיבוש כלי מדיניות למעבר צודק לתעסוקה ירוקה בכלכלה דלת פחמן ובת קיימא.

[מעבר צודק לכלכלה דלת פחמן](#)

[השפעות התכנית על הצמיחה המאקרו-כלכלית בישראל](#)

[Accelerating emission reduction in Israel: Carbon pricing vs. policy standards](#)

[Hoard or Exploit? Intergenerational Allocation of Exhaustible Natural Resources](#)

מחקר מרכזי שעתיד להתפרסם בקרוב מאפשר לכמת את ההשפעות של מדיניות המס טרם הביצוע שלה. המודל, המתבסס על מודל שווי משקל כללי ממוחשב IGEM, מספק הערכה כמותית מבוססת על נתוני אמת של המשק הישראלי.